

Spoštovani gospod dekan, spoštovana gospa Bučar, spoštovani gostje, drage kolegice in kolegi,

Ni običajno, da profesor Pravne fakultete dobi bronasti kip že leto dni po svoji smrti. Neobičajno je tudi, da v tako kratkem času o nekom izideta dve knjigi. So pa take neobičajnosti običajne, ko gre za izjemno osebnost, kakršna je bil profesor France Bučar. Čeprav sem prepričan, da ga večina poznate, mi dovolite, da ga kratko predstavim.

Profesor France Bučar se je rodil na svečnico leta 1923 v Bohinjski Bistrici. Po ljudski šoli je obiskoval takrat najboljšo klasično gimnazijo v ti. škofovih zavodih, kjer je leta 1941 z odliko maturiral in se istega leta vpisal na Pravno fakulteto. Ob izbruhu vojne se je vključil v odpor proti okupatorju, ki ga je poslal v Gonars, po zlomu Italije pa v Nemčijo. Na poti je bil določen za ustrelitev, vendar mu je uspelo ulti in se priključiti partizanom.

Po vojni je nadaljeval študij prava in leta 1947 diplomiral. Po diplomi je delal v zakonodaji in upravi, na koncu kot sekretar Republiškega zbora Skupščine SRS. Želja po novem znanju ga je sredi petdesetih let znova pripeljala na Pravno fakulteto, kjer je leta 1956 doktoriral. Leta 1959 se je kot štipendist Eisenhower Exchange Fellowship izpopolnjeval v ZDA na področju systemske teorije, teorije upravljanja in sodobne organizacije.

Na Pravni fakulteti je začel delati leta 1962 kot honorarni predavatelj za predmet javna uprava. Leta 1965 je bil izvoljen v naziv izredni profesor. Dve leti kasneje se je na fakulteti tudi redno zaposlil.

Kot učitelj se je profesor Bučar zavedal, da mora študente spodbujati h kritičnemu razmišljanju, in jim pripraviti ustrezno študijsko gradivo. Njegova predavanja so bila zasnovana tako, da je uvodnim ugotovitvam, opredelitvi pojmov, navedbi veljavnih predpisov in glavnih stališč teorije sledilo kritično vrednotenje povedanega, iskanje boljše rešitve in preverjanje tako nastalih hipotez.

Profesor Bučar je imel rad slikovite prispodobe. Tako je med drugim dejal, da je družba podobna volom. Nekateri brez misli vlečejo tja, kamor jih ženejo, drugi se ozirajo okrog sebe in hočejo vedeti kam in predvsem zakaj. Študente je skušal prepričati, da je za izobraženca nujno drugo. Čeprav je samostojno mišljenje naporno in včasih nehvaležno, je to edina pot do resničnega napredka. Spodbujal je samostojno razmišljanje in logično, na solidnem znanju temelječe argumentiranje. Rad je poudarjal, da lahko Slovence reši le strokovnost. Brez znanja in zmožnosti njegovega nadgrajevanja smo, kot je dejal, kot narod izgubljeni.

Poklic učitelja je dojemal kot poslanstvo, ki mora predvsem dajati dober zgled. Zato se je neprestano izpopolnjeval, oblikoval nove ideje in jih preverjal z objavami in predavanji. Njegova prodorna misel, ki jo je artikuliral v številnih razpravah in člankih doma in v tujini, mu je prinesla velik mednarodni sloves. Žal pa čas, ki je bil zavezan eni

sami resnici, o kateri ni bilo dopustno dvomiti ali jo preverjati, ni bil naklonjen takemu načinu dela in razmišljanja.

Zaradi kritičnih stališč, ki jih je zastopal tako pri svojem raziskovalnem kot tudi pedagoškem delu mu je bilo leta 1976 na pobudo takratnega predsedstva izvršnega komiteja ZKS najprej prepovedano delo s študenti, leta 1978 pa je bil odstranjen s fakultete in prisilno upokojen. S tem se je bolj ali manj končala njegova akademska kariera na Pravni fakulteti. Začela se je pot oporečnika in kasneje politika, po kateri je danes širše znan.

Profesor Bučar je večkrat dejal, da ni dovolj kritizirati, marveč je treba kaj storiti. Zato ga je bolelo predvsem to, da od leta 1972 naprej praktično ni mogel objavljati. Do ustanovitve Nove revije je lahko manjša besedila v glavnem objavjal le v zamejskem tisku. Knjige in članki, v katerih je analiziral nakopičene probleme in predlagal rešitve, so z dvema izjemama ostajali v predalu. Šele konec osemdesetih let mu je uspelo prebiti zid, ki so ga zgradili okrog njega. Takrat je objavil nekaj temeljnih spisov, ki so po eni strani osvetlili usodne odločitve v preteklosti in opredeljevali pot v prihodnost. Bučar se je loteval problemov s pogumom in jasno predstavo o tem, kaj je mogoče in kaj neizbežno. Ker se je zavedal, kam pluje bivša skupna država, je videl rešitev v samostojnosti in evropskih povezavah Slovenije.

Njegove ideje ter pogum in odločnost pri njihovem uveljavljanju so ga v odločilnih trenutkih slovenske zgodovine pripeljale v politiko. Vendar pa po svoji naravi ni bil politik. Zato se je ob prvi priliki umaknil iz aktivne politike in postal modrec, ki je opazoval, analiziral, svetoval in kritiziral. Do konca svojega plodnega in razgibanega življenja je ostal angažiran in dejaven.

Znanstveno pedagoški zbor Pravne fakultete je leta 1987 ugotovil, da je odločba o prenehanju delovnega razmerja profesorju Francetu Bučarju nastala pod nelegitimnim političnim pritiskom. Leta 1999 je Univerza profesorju Bučarju na predlog Pravne fakultete podelila naziv zaslužnega profesorja. Čeprav je imel na fakulteti pisarno, se nanjo ni nikoli zares vrnil.

Zato je današnji dan, ko se trajno vrača med »nesmrtne« profesorje Pravne fakultete na simbolni ravni pomemben za fakulteto, saj je njegova vrnitev del naravnega reda. Ta namreč zahteva, da opazimo in priznamo tisto, kar je prav in dobro, in da kolikor mogoče popravimo krivice in napake, ki smo jih storili. Kip profesorja Bučarja v senatni sobi fakultete bo trajen spomin na moža, ki je združeval pogum in znanje, dejavnost in modrost in je predvsem imel tisto ljubezen do ljudi, zaradi katere mu nikoli ni bilo vseeno, kaj bo z nami. Njegov kip pa ni le simbolna poprava preteklih krivic, marveč predvsem priznanje za njegovo delo in zgled strokovnosti, intelektualne poštenosti in državljskega poguma.

Prof. dr. Janez Kranjc